

Извештај Комисије за преглед и оцену докторске дисертације

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће Филолошког факултета, на седници одржаној 27. априла 2016. године, донело је одлуку бр. 1133/1 о образовању Комисије за преглед и оцену докторске дисертације коју је мр Саша Васић предао под насловом *Лексичке и граматичке опозиције у паремолошком жанру руског и српског језика (на материјалу Даљеве и Вукове збирке народних пословица)*. Након анализе садржаја докторске дисертације подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

I. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Комисију је именovalo Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду, на седници одржаној 27. априла 2016. године.
2. Састав Комисије:
 1. Ментор: др Александар Милановић, ванредни професор за ужу научну област Српски језик (историја српског језика); изабран у звање ванредног професора 11. марта 2014. године, запослен на Филолошком факултету Универзитета у Београду;
 2. др Радмило Маројевић, редовни професор (у пензији) за ужу научну област Руски језик; изабран у звање редовног професора 16. децембра 1988. године; запослен на Филолошком факултету Универзитета у Београду;
 3. др Ана Пејановић, ванредни професор за ужу научну област Руски језик; изабрана у звање ванредног професора 13. јуна 2013. године; запослена на Филозофском факултету у Никшићу.

II. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име и презиме: Саша С. Васић
2. Датум и место рођења: 18. XII 1968. године, Лесковац
3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 1997. година, Филолошки факултет Универзитета у Београду, *Лексичка антонимија у руским пословицама*.

4. Звање магистар стекао је из области лексикологије руског језика.

Биографија: Мр Саша Васић рођен је у Лесковцу 18. децембра 1968. године, где је завршио основну и средњу школу. На Филолошком факултету у Београду, на групи за Руски језик и књижевност, дипломирао је 1993. године и магистрирао 1997. године стекавши академски назив магистра филолошких наука. Тема магистарског рада је гласила „Лексичка антонимија у руским пословицама”. Од дипломирања до данас бави се стручним усменим и писаним превођењем са руског језика и на руски језик. Предаје руски језик на Академији за националну безбедност у Београду.

III. НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

ЛЕКСИЧКЕ И ГРАМАТИЧКЕ ОПОЗИЦИЈЕ У ПАРЕМИОЛОШКОМ ЖАНРУ РУСКОГ И СРПСКОГ ЈЕЗИКА (НА МАТЕРИЈАЛУ ДАЉЕВЕ И ВУКОВЕ ЗБИРКЕ НАРОДНИХ ПОСЛОВИЦА)

III. ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација мр Саше Васића има 370 страница и садржи шест поглавља, која су даље подељена на потпоглавља: 0. Увод (Предмет и задаци истраживања; Грађа и њена интерпретација; Методологија рада; Из историје питања; Структура рада) (стр. 1–10); 1. Теоријско и историјско тумачење појма антонимије код руских и српских лингвиста (Преглед теоријских мишљења и ставова о антонимији код руских лингвиста; Преглед теоријских мишљења и ставова о антонимији код српских лингвиста; Лексичка системска антонимија; Квазиантонимија) (стр. 11–30); 2. Лексичке опозиције код антонима и квазиантонима у паремиолошком жанру руског и српског језика (Лексичке опозиције код антонима; Лексичке опозиције код квазиантонима) (стр. 31–268); 3. Граматичке опозиције код антонима и квазиантонима у паремиолошком жанру руског и српског језика (Граматичке опозиције код антонима; Граматичке опозиције код квазиантонима) (стр. 267–330); 4. Лексичко-граматичке опозиције код антонима и квазиантонима у паремиолошком жанру руског и српског језика (стр. 331–347); 7. Закључак (стр. 348–354). Након ових поглавља следи Библиографија (Извори; Речници; Литература) (стр. 355–370).

IV. ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Тема којом се кандидат бави, осим неких појединчаних питања, није обрађивана на двојезичном плану као тема и није обрађена као целина, али су Даљеве и Вукове пословице свакако биле предмет истраживања српских слависта – русиста и србиста. Истраживање мр Саше Васића у центар пажње ставља структуру пословице као дела паремиолошког жанра, односно аспект заступљности у њима лексичких и граматичких опозиција. Лексичке, то јест граматичке опозиције могу се исказивати помоћу лексема, помоћу творбених средстава (префикси, одричне речце у функцији префикса), али и синтагматском употребом различитих атрибута који се налазе у опозицији уз исти управни члан синтагме, исказан истом речју (нпр. добар човек - лош човек). Лексичке и граматичке опозиције аутор сагледава како на парадигматском, тако и на синтагматском плану. С друге стране, чињеница да се пословицама бави како лингвистика тако и фолклористика, према мишљењу мр Саше Васића, отежава семантичку класификацију лексичких и граматичких опозиција. Стога ово истраживање представља, између осталог, покушај да се, у мери у којој је то могуће, разграничи структурно-лингвистички од фолклористичког приступа проучавања пословичког жанра, како би и на једном и на другом пољу били постигнути одговарајући резултати.

VI. СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

„О квазиантонимији на материјалу руских пословица“, „Филолог“ (Бањалука), №. 13, 2016.

VII. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

1. Мр Саша Васић запажа велику заступљеност опозитних односа у паремиолошком жанру руског и српског језика како на морфолошком, тако и на синтаксичком плану. Томе свакако погодује сам процес изградње пословичких структура које теже сажимању, јасноћи, изражајности, симетризацији израза. Такође, ауторова истраживања, када се ради о врстама речи, показују доминантну заступљеност именица, глагола и придева којима се, пре свега, преносе информације о човеку, његовом породичном, друштвеном животу, здравственом стању, физичком изгледу, стању и саставу, психичком стању, кретању и сл. Друге врсте речи, наводи кандидат, ређе су заступљене, али оне нису занемарене. На морфолошком плану структурне разлике се огледају, између осталог, у томе да у руском паремиолошком жанру, за разлику од српског, постоји знатно развијенији систем за исказивање деминутивности и хипокористичности, посебан парадигматски тип за именице са

значењем младих бића, систем предикатива, социјативне конструкције типа *мы с тобой*, чешћа је употреба безличних глагола, личних глаголских обика, доста је чешћа неодређенолична употреба глагола 3. лица множине, као и инфинитива, итд. У руском паремиолошком жанру, за разлику од српског, нема вокатива, постоје посебне генитивске конструкције типа *много народу, с голоду, с обжорства, до возрасту*, запаженије је присуство именица општег рода, непроменљивих именица, посебних одричних заменичких речи типа *некуда, некогда, нечего* које се употребљавају предикативно, итд. У раду се, такође, запажа високо присуство безвезничких (асиндетских структура) у паремиолошком жанру како руског, тако и српског језика и то се најчешће објашњава тиме да оне на најбољи начин кореспондирају са самом природом пословичког жанра. Ради се, наиме, о конструкцијама које су поучне, које сугеришу, које алудирају, те се такав садржај најбоље преноси путем синтаксичких структура, лишених специјализованих граматичких средстава, што свакако није знак „примитивности” тих структура, већ посебног начина преношења одговарајућих значења, порука. Веома су заступљене у паремиолошком жанру руског и српског језика поредбене конструкције за које се може тврдити да имају статус најразвијеног и структурно најизграђенијег синтаксичког модела, као и да су као такве идеалне за образовање симетричних односа. У српском паремиолошком жанру веома су честе конструкције с инфинитивом као језгреним делом, мада ређе него у руском паремиолошком жанру, као и конструкције с вокативом, док их у руском паремиолошком жанру нема, јер су оне номинативне. У руском паремиолошком жанру, као и у српском, доминанте су двочлане реченице са заједничком именицом у функцији субјекта и глаголом у садашњем времену. У руском паремиолошком жанру, унутар једночланих реченица, доминирају уопштеноличне реченице, и то пре свега конструкције с главним чланом у 2. лицу једнине садашег и будућег времена, а онда и конструкције с главним чланом у 3. лицу множине садашњег времена. Такође, веома су честе и безличне реченице, свакако чешће него у српском паремиолошком жанру. Такође, аутор запажа да се неретко јављају и независно сложене реченице с доминантним везницима *а, да* и асиндетске конструкције које практично имају улогу норме у пословичком жанру. Приметна је како у руском, тако и у српском пословичком жанру, тенденција ка унификацији и лапидарности израза.

ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

2. Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију мр Саше Васића. Истраживање је спроведено на релевантној грађи, анализа је урађена компетентно и иновативно. Консултована је релевантна литература. Резултати истраживања приказани су аргументовано, убедљиво и јасно. Теми се приступа из угла лексикологије и граматике руског и српског језика, па ова докторска дисертација представља допринос свим наведеним научним дисциплинама и значајна је за историју руског и српског језика, односно за упоредно проучавање двају језика.

3. На основу изнетог прегледа рада и ове оцене Комисија предлаже Већу да рукопис под насловом *Лексичке и граматичке опозиције у паремолошком жанру руског и српског језика (на материјалу Даљеве и Вукове збирке народних пословица)* кандидата САШЕ С. ВАСИЋА прихвати као докторску дисертацију и да кандидата позове на јавну одбрану рада.

С поштовањем,

КОМИСИЈА:

Др Радмило Маројевић, ред. проф. у пензији, с. р.

Др Ана Пејановић, ванр. проф. Филолошког факултета
у Никшићу (Универзитет Црне Горе), с. р.

Др Александар Милановић, ванр. проф., ментор, с. р.